

Η ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΤΗΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΚΑΙ Η ΜΗΤΡΟΤΗΣ

Υπό

ΘΝΑ. Φ. ΝΙΚΟΓΛΟΥ

Παρήλθεν ανεπιστρεπτι ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ γυναῖκα ἦτο καταδικασμένη εἰς τὴν ἀδράνειαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης της. Σήμερον ἡ ἐγκυος γυναῖκα εἰς τὴν ὑπαιθρον ἐργάζεται ἐντατικά, καὶ ἐὰν μὲν, ὡς πρὸς βεβούμεν εἰς τὴν Ὑγιεινὴν τῆς Κυήσεως, ἐπιβάλλεται κατὰ τὴν διάρκειάν της μία ἀνετη ἐργασία, μία μετρημένη ἀπασχόλησις στὸ ὑπαιθρο, διότι αὕτη, χωρὶς νὰ εἶναι βλαβερὰ, ἐξασφαλίζει τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, ὡς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μυϊκοῦ συστήματος τῆς ἐγκύου γυναίκος, ἀντίθετα, πᾶσα ἐργασία πού εἶναι ἐπίπονος, πᾶσα ἐργασία πού κουράζει τὴν ἐγκυον, πᾶσα ἐργασία πού λαμβάνει χώραν ὑπὸ ἀνθυγιεινὰς συνθήκας δέον συστηματικὰ νὰ ἀποφεύγεται, διότι αὕτη δημιουργεῖ σοβαροὺς κινδύνους, τόσον διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν υἰείαν τῆς μητρὸς ὅσον καὶ διὰ τὸν καρπὸν, τὸν ὁποῖον αὕτη φέρει εἰς τὴν κοιλίαν της.

Εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους: βιολογικοὺς, μαιευτικοὺς καὶ παθολογικοὺς, πού δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὴν λεπτοτάτην καὶ πολυσύνθετον λειτουργίαν τῆς μητρότητος—ἀν καὶ εἶναι φυσιολογικὴ κατάστασις—νὰ ἐξελιχθῇ ὁμαλῶς, καὶ πού δὲν θὰ περιγράψουμε, προστίθεται εἰς τὰ κοινωνικὰ αἴτια καὶ ὁ παράγων τῆς ἀκατάλληλου διὰ τὴν μητρότητα ἐργασίας τῆς ἐγκύου γυναίκος τῆς ὑπαιθρου.

Ἡ γυναῖκα εἰς τὴν ὑπαιθρον εἶναι ἀναγκασμένη νὰ εἰσέλθῃ ἐνεργῶς εἰς τὴν «ἐξωοικιακὴν ἐργασίαν», ὅχι διὰ λόγους οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται πολὺ συχνὰ εἰς τὴν γυναῖκα τῆς πόλεως, ἢ ὁποία παρασύρεται εἰς τοῦτο

ἀπὸ παράλογες νεωτεριστικὰς ἰδέες, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν συγκρότησιν τοῦ νοικοκυριοῦ της, καὶ ἐξασφαλίσῃ τὰ στοιχειώδη μέσα ζωῆς δι' αὐτὴν καὶ τὴν οἰκογένειάν της, ἀξιοποιοῦσα τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνδρός. Δίπλα σ' αὐτόν, ἡ γυναῖκα ἔγινε ἕνας πολύτιμος συνεργάτης καὶ ἕνας ἀκούρατος βοηθὸς στὸν τίμιον καὶ εὐγενικὸν του ἀγῶνα.

Ἡ συνειδητὴ αὕτη συμπαράστασις τῆς γυναικός, πού ἀποτελεῖ εἰς τὴν βασικὴν ἀπλότητά της ἐκδήλωσιν δυσἀρέστου ὑποταγῆς εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς της ἀνάγκας ἔχει, ὡς θὰ ἴδωμεν, δυσμενῆ ἐπακόλουθα διὰ τὴν υἰείαν της, διὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν τῆς κυήσεως, τοῦ τοκετοῦ καὶ τῆς λοχείας, ὡς καὶ διὰ τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου.

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς καταστρεπτικῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας ἐπὶ τῆς μητρότητος καὶ πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν τὰ ἀπὸ αὐτὴν ἀπορρέοντα δυσἀρέστα μαιευτικὰ ἐπακόλουθα, ἄς ὑπενθυμίσωμεν μερικὰς ἀπὸ τὶς ἀσχολίας της.

Μὲ τί καταγίνεται ἡ γυναῖκα στὴν ὑπαιθρον;

1. Στὸν καρπερὸ κάμπο, ὅταν τὴν βρίσκουν οἱ μεγάλες φοῦριες τῆς «ἐξωοικιακῆς ἐργασίας» στὰ κτήματα, ἢ ἀγρότισσα θὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ φαί πού θὰ πάρῃ μαζί της, θὰ ζυμῶσῃ, θὰ ψῆσῃ στὸ φούρνον τὸ ψωμί, θὰ συγκυρίσῃ λίγο τὸ σπίτι της, θὰ περιποιηθῇ τὰ ζῶα, θὰ φέρῃ ἀπὸ τὴ βρύση νερό, θὰ ζυπνήσῃ τὰ παιδιὰ της καὶ θὰ τὰ ἐτοιμάσῃ γιὰ τὸ σχολεῖο, καὶ ἀφοῦ γεμίσῃ τοὺς τρουβάδες της, θὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἄνδρα της ἢ

θὰ φύγη μόνη πρωί-πρωί γιά τὰ κτήματα.

Μ' ἓνα ξεθωριασμένο μαντῆλι στοῦ κεφάλι, μέ μέτωπο ἰδρωλουσμένο καί γεροδεμένα χέρια, σκάβει, ὀργώνει, σπέρνει, σκαλιίζει καί λιπαίνει τήν γῆ, φυτεύει κarpνὰ ἢ βαμβάκι καί, κάπου κάπου, σταματᾷ γιά νά θηλάσῃ τὸ μωρό της, ὅταν τύχη νά τὸ πάρῃ μαζί της. Αὐτὴ θὰ κλαδέψῃ, αὐτὴ θὰ καλλιεργήσῃ τὰ δένδρα, αὐτὴ θὰ φυλάξῃ στοῦ Καταμερό πού θὰ φτιάξῃ τὸ κουκούλι, κουβαλώντας κάθε μέρα ἀπὸ τ' ἀμπέλια τὸ φύλλο τῆς μουριάς, πού ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴ τροφή του.

Καί τίς ἄλλες μέρες, κάτω ἀπὸ τίς πιὸ σκληρὲς συνθῆκες, ἀκούραστη σὰν μέλισσα ἐξακολουθεῖ νά πηγαίνεσθαι στ' ἀμπέλια, στὰ μπουστάνια, στὸν κάμπο, γιά σταχυολοῖ καί γιά μαλλιά.

Καί ὅταν γυρίζῃ, τὴν βλέπετε ἰδρωκοπιμένη καί ἀποκαμωμένη νά προχωρῇ σιγά-σιγά (γιατί ὅλες δὲν ἔχουν στήν διάθεσί τους τρακτέρ), μ' ἓνα καλάθι φορτωμένο στὰ χέρια, ἢ μέ ἓνα φορτίο στοῦ κεφάλι, ἢ μέ τὸ μωρό της στήν ἀγκαλιά.

Ἀλλά πού νά ἀναπαυθῇ; Πρέπει νά περιποιηθῇ τὰ παιδιά, νά ἀσχοληθῇ μέ τὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ, τὸν σταῦλο, τὸν ὀρνιθῶνα. Πρέπει νά λαναρίσῃ καί νά γνέσῃ τὰ μαλλιά τοῦ σπιτιοῦ, καί ἀκαταπόνητη νά καταστρέψῃ τὰ ποντίκια.

Ἄν ἐξαίρεσωμε τὰ πρῶτα χρόνια τῆς πανδρεϊᾶς, πού ὁ ἄνδρας τῆς ἔκαμε—ὅπως λένε—«τὰ προκομμένα του» καί τὴν πῆγε σὲ μερικὰ γειτονικά «πανηγύρια», ἀπὸ ἐκεῖ καί πέρα ἡ ἀγρότισσα δὲν γνῶρισε παρὰ δουλειὰ σκληρὴ, στερησεις, φροντίδες καί θυσίες γιά τὸν ἄνδρα καί τὰ παιδιά της.

Ἡ μόνη ἀνάπαυλα εἶναι ὅταν τύχη νά γίνῃ κανένας γάμος στοῦ χωριό, ὅποτε, ἀφοῦ λουστῇ καί φορέσῃ τὰ γιορτερά της μαζί μέ ὅλα της τὰ χρυσαφικά, θὰ γλεντήσῃ καί αὐτὴ λιγάκι, ἢ ὅταν ἔλθῃ καμμιά μεγάλη θρησκευτικὴ γιορτή, ὅποτε ἀπὸ τὴν παραμονὴ τ' ἀνάψῃ τὸ κανδῆλι, θὰ προσευχηθῇ καί τὴν ἄλλη μέρα θὰ πάῃ στήν ἐκκλησία.

Ἡ ξεκούρασίς της εἶναι νά ἀλλάξῃ πάντα ἐργασία: ἢ λάτρα τοῦ σπιτιοῦ, ἢ μπουγάδα, ἢ κουραστικὴ πλύσις στοῦ γειτονικό ποτάμι,

τὸ παζάρι κτλ. Ἀκόμη καί μουσαφίρηδες ὅταν τῆς ἔλθουν, ἢ ἀγρότισσα, χωρὶς νά μπορέσῃ ἀκόμη νά λυτρωθῇ ἀπὸ τίς ἀπαλαιωμένες προκαταλήψεις, δὲν θὰ καθῆσθαι νά φάῃ μαζί τους. Ὁρθία θὰ τοὺς περιποιηθῇ.

Καί συνθησάτα, σὰν νά μὴ ἔφθανε ὅλα αὐτὸς ὁ κάματος τῆς ἡμέρας, τὴν βλέπετε ἀργὰ τὸ βράδυ, δίπλα στοῦ λυχναρίου, νά μαγειρεύῃ τὰ «τσουράπια», νά μπαλώνῃ τὰ ζαλωμένα ρουχαλάκια τῶν παιδιῶν, ὡς καὶ τὸ τρύπιον βρακί τοῦ ἀνδρός της, πού ξεκουράζεται παίζοντας πρέφα καί κουτσοπινοῦντας στὸν καφενὲ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ χωριοῦ. Διότι σὲ πολλὰ χωριά οἱ ἄνδρες χασομερᾶνε στοὺς καφενέδες καί σὲ ταβέρνες, καί ὅλη ἡ δουλειὰ τοῦ χωραφιοῦ ἐκτὸς τῆς δουλειᾶς τοῦ σπιτιοῦ, πέφτει στὴν γυναῖκα.

2. Στὴ Δυτικὴ Στερεὰ Ἑλλάδα στήν Ἠπειρο, πού τὰ βουνὰ περιορίζου τοὺς βοσκοτόπους καί τὰ λιγοστά χωράφια, ἐκεῖ εἶναι ἀφετηρία ἄλλου κόσμου. Ἐκεῖ κυριαρχεῖ τὸ μονοπάτι. Ἐκεῖ ἡ πτωχεία, πού μαστίζει γενικὰ τὸν πληθυσμὸ τῆς ὑπαίθρου, ἀναγκάζει τὴν γυναῖκα, ἐκτὸς τοῦ περιορισμοῦ τῶν φροντίδων περὶ τὴν καθαριότητα καί τὸ μαγεῖρεμα, νά τρέχῃ τὸν περισσότερο καιρὸ στὰ βουνὰ νά φορτώνεται καί νά φέρῃ στήν ράχι τὴν ἀπὸ τὸ δάσος, ὅταν δὲν ἔχῃ μωρὸ στὴ «σαρμανίτσα», ἓνα ἀπίστευτον φορτίο ἀπὸ ξύλα, ἢ νά φέρῃ στὰ κονάκια τίς καρδάρες, καθὼς εἶναι γεμάτες ἀπὸ τὸ γάλα πού ἄρμεξε, ἢ νά κουβαλᾷ «ζαλωμένη» μέ τὴν βαρέλα νερὸ στοῦ πτωχικό της. Ὁ σὸν μεγαλύτερο φορτίο (ζαλάκιωμα) ἔχει στήν πλάτη, τόσο πιὸ ἱκανὴ αὐτὴ θεωρεῖται.

Ἐποσιτιζομένη, μέ ὀλίγη μπομπότα πού ἔχει μέσα στοῦ ταγάρου της, τὴν βλέπετε νά βαδίζῃ ἐπὶ ὄρες ἀτελείωτες μέ ἀπίστευτο σωματικὴν καί ψυχικὴν ἀντοχήν, νά ἀνεβαίνῃ, νά κατεβαίνῃ, σκαλι-σκαλί, τίς ὅρας σειρές, μέσα στὰ χιονοβρόχια καί τοὺς παγωμένους ἀνέμους, ἐνῶ ταυτοχρόνως πλέκει ἢ κλώθει τὴν ρόκα, καί ὁ ἄνδρας της ἀδιαφορῶν διὰ τὸ «ζαλίκι» της ἢ τὸν ἀνή-

φορο, ἀκολουθεῖ ἢ μᾶλλον προπορεύεται καβάλα πάνω στὸ μουλάρι.

Καὶ ὅταν, ὑπερνικῶσα τὴν ἀβιταμίνωσι καὶ τὴν κακουχία, φθάνη στὸ χαμόσπιτό της, μόλις προφθαίνει νὰ ξεκουράσῃ τὸ πονεμένο της κορμὶ πάνω στὶς χρωματιστὲς βελέντζες.

Ἐγχεὶ βλέπετε στὸ κεφάλι της τὴν ἔννοια τοῦ ἀνδρός της, καὶ γύρω της δλόκληρη ἐνωμοτία ἀπὸ κουτσούβελα. Πρέπει νὰ τοὺς φροντίσῃ, νὰ τοὺς δώσῃ λίγες ἐλιές, λίγο τυρὶ, καὶ ἰδίως νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ πατροπαράδοτο «ζυμάρι», ἀφοῦ τὸ βάλῃ σ' ἕνα ταψὶ καὶ τὸ σκεπάσῃ μὲ τὴν πυρωμένη «γάστρα» στὸ τζάκι, ποὺ γίνεται καθὼς γνωρίζετε ἀπὸ καλαμποκάλευρο καὶ πράσσα ἢ κρομμύδια, χωρὶς συνήθως λάδι, ἢ λίπος χοιρινό, καὶ ποὺ θὰ γευθοῦν ὅλοι τὸ βράδυ καθήμενοι στοὺς σοφράδες γύρω-γύρω στὴ φωτιά.

3. Πλάι ὅμως σ' αὐτὴ τὴν γυναῖκα τῆς ὑπαιθρου καὶ στὴν ἀγρότισσα, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡ ἐργάτρια.

Πράγματι, εἰς τὴν ὑπαιθρον ἡ γυναῖκα εἰσέρχεται ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐνεργότερον καὶ εἰς μεγαλυτέραν ὄλονὲν κλίμακα εἰς τὴν βιομηχανικὴν, βιοτεχνικὴν καὶ χειροτεχνικὴν ἐργασίαν.

Στὴν ὑπαιθρο ὑπάρχουν ἐργοστάσια, μεταλλεῖα, καμίνια, καπνομάγαζα, ποὺ ἀπασχολοῦν πολλὰς ἐργάτριες. Ὅλοκληρες οἰκογένειες ζοῦν ἀπὸ τὸ «μεροκάματο». Ὑπάρχουν ἐργαλεῖα ποὺ γίνονται τὰ κιλίμια καὶ μπατανίες τῆς Πίνδου, ὡς καὶ τὰ θαυμάσια ὑφαντὰ τῆς Θεσσαλίας.

Καὶ ἂν ἀπὸ τὸν ἀργαλεῖο καὶ τὴ μαγικὴ σάιτα, ποὺ συναντᾶμε στὰ δροσερὰ χαγιάτια, ἂν ἀπὸ τὴν πανάρχαια τέχνη τῆς ὑφαντικῆς, τὰ δυσάρεστα ἐπακόλουθα εἶναι σχεδὸν μηδαμινά, ἢ βιομηχανικὴ ἐργασία εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπικίνδυνη καὶ ἀντίκειται εἰς τὴν αἰσίαν ἐκβασιν τῆς ἀναπαραγωγῆς ἐκ τῆς τραχείας ἐργασίας ποὺ αὕτη προϋποθέτει, ἐκ τῶν βιαίων, ἔνιοτε, κινήσεων ποὺ ἀπαιτεῖ, ἐκ τῶν κραδασμῶν τῶν μηχανῶν, εἰς τοὺς ὁποῖους συχνὰ ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἐγκύου ὑποβάλλεται, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς δημιουργίας

προσφόρων συνθηκῶν πρὸς δηλητηρίασιν τοῦ ὀργανισμοῦ της, μὲ καταστρεπτικὴν ἀπήχησιν ἐπὶ τοῦ ἐμβρίου.

Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ διαφορετικὴ μὲν, ἀλλὰ τραχεῖα ἐργασία τῆς γυναικὸς τῆς ὑπαιθρου, ποὺ μοχθεῖ ἀφάνταστα, βασανίζεται καὶ ὑποφέρει νυχθημερόν, ἀνατρέφοντας ταυτοχρόνως καὶ τὰ παιδιὰ της. Μὰ δὲν τὴν νοιάζει. Τὸν ἑαυτὸν της δὲν τὸν σκέπτεται. Ἄς εἶναι καλὰ τὰ παιδιὰ της, ἄς σιγουρευθοῦν τὰ «πρώιμα» καὶ τὰ «ὄψιμα» καλὰ.

Ἡ κουραστικὴ ὅμως καὶ πολυσύνθετος αὕτη ἐργασία οὐδόλως ἐξασφαλίζει εἰς τὴν γυναῖκα τῆς ὑπαιθρου τὸ ἀπαραίτητον «βοηθητικὸν κλίμα» διὰ τὴν φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν τῆς κυήσεως καὶ τὴν ὁμαλὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παιδιοῦ της.

Ἐν συναρτήσει δὲ μὲ τὰς οικονομικὰς συνθήκας ποὺ κρατοῦν γενικὰ σ' ὅλα τὰ ὄρεινά καὶ ἀπόκεντρα ἰδίως χωριά, καὶ τίς βαθιὰ ριζωμένες προκαταλήψεις τῶν χωρικῶν διὰ τὴν σύντροφόν των, δὲν εἶναι ἄξιον ἀπορίας νὰ πιστοποιοῦμεν ὅτι ἡ ἐργαζομένη γυναῖκα τῆς ὑπαιθρου:

- πρόωρα ἐξαντλεῖται, μὲ βαρεῖες συνέπειες γιὰ τὴν υἰεία της,
- πρόωρα γεννᾷ παιδιὰ, θνησιγενῆ,
- ἀσθενικὰ, λιποβαρῆ,
- πρόωρα χάνει τὴν θηλυκότητά της,
- πρόωρα γερονᾷ.

Χρήσιμο λοιπὸν εἶναι, ἂν θέλωμε νὰ σώσωμε τὴν υἰεία τοῦ λαοῦ μας, νὰ ἐλαφρώσωμε τὴν ζωὴ τῆς ἐργαζομένης στὴν ὑπαιθρο γυναικὸς καὶ νὰ τὴν ἀπαλλάξωμε ἀπὸ πολλὰ συμβάματα ποὺ εἶναι ἀναπόφευκτα, ἐν πολλοῖς, εἰς τὴν περίπτωσίν της, καὶ τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὴν αἰσίαν ἐκβασιν τῆς κυήσεως, τὴν πορείαν τοῦ τοκετοῦ καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρίου.

Ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ συμβάματα;

Ἐν πρώτοις, παρατηρεῖται μία ἐλάττωσις τοῦ χρόνου διαρκείας τῆς κυήσεως, ὡς καὶ πλημμυελὴς ἀνάπτυξις τοῦ ἐμβρίου.

Πράγματι, ὄχι μόνον ἕνα μεγάλο ποσο-

στὸν τῶν γυναικῶν αὐτῶν γενεᾶ προώρως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τελειομήνου εἰσέτι κνήσεως τὰ νεογέννητα τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν ὑστεροῦν σημαντικὰ εἰς βάρος, ζωηρότητα καὶ ἐνίοτε διάπλασιν τῶν νεογνῶν τῶν μὴ ἐργαζομένων γυναικῶν.

Γενικῶς, αἱ γυναικῆς ποὺ ἐργάζονται κάπως σκληρὰ ἀποκοτοῦν παιδιὰ κάτω τῶν τριῶν κιλῶν, σὲ ἓνα ποσοστὸν πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ τις γυναῖκες ποὺ δὲν ἐργάζονται. Αὐτὸ τὸ ποσοστὸν, κατὰ τὸν Lacomme, εἶναι 38% ἔναντι 23%.

Ὅσῳ ὁ Katzen μᾶς ἀναφέρει ὅτι τὰ νεογνὰ τῶν γυναικῶν:

- 1) Ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν ἀνάπαυσιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κνήσεως, ἔχουν:
βάρος=3,040 γρ.
μῆκος=0,485 χιλ.
- 2) Ποὺ ἀναπαύθησαν 1 μῆνα πρὸ τοῦ τοκετοῦ:
βάρος=3,262 γρ.
μῆκος=0,497 χιλ.
- 3) Ποὺ ἀναπαύθησαν 4-9 μῆνες:
βάρος=3,420 γρ.
μῆκος=0,50 ἐκ.

Ὁ δὲ Vignes μᾶς ἀναφέρει τὰ ἐξῆς βάρη νεογνῶν:

- 1) Διὰ τὰς μητέρας ποὺ ἐργάσθησαν ὀρθοίαι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κνήσεως=2,959 γραμ.
- 2) Διὰ τὰς μητέρας ποὺ ἐργάσθησαν κλιστὲς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κνήσεως=3,025 γραμ.
- 3) Διὰ τὰς μητέρας ποὺ ἀναπαύθησαν 2-3 μῆνας πρὸ τοῦ τοκετοῦ=3,229 γραμ.

Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι ἐπάναγκες νὰ τονίσωμεν τὴν μεγάλην κοινωνικὴν σημασίαν τῶν διαφορῶν αὐτῶν ποὺ διεπιστώθησαν διὰ συγκριτικῶν παρατηρήσεων καὶ στατιστικῶν μελετῶν ἐπὶ χιλιάδων περιπτώσεων.

Ἦδη, ἀπὸ τὴν σκιαγράφησιν τῆς σκληρῆς ἐργασίας καὶ τῆς κακῆς διαβιώσεως τῆς ἐγκύου γυναικὸς τῆς ὑπαιθρου, θὰ ἔχετε ἀντιληφθῆ ὅτι ἡ γενικὴ κατάστασις αὐτῆς δὲν εἶναι οἷα ἔπρεπε νὰ εἶναι. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐπιδρᾷ δυσμενεῶς ἐπὶ τῆς πορείας τῆς κνήσεως, καὶ ἀκόμη ἐπὶ τῆς διε-

ξαγωγῆς τοῦ τοκετοῦ. Ἀναφέρομαι χάρις συντομίας εἰς ἓνα γεγονός καὶ μόνον, εἰς τὴν κατάστασιν τοῦ αἵματος, τῆς ἀναιμίας.

Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων ὑποβιβασθῆ κάτω ἐνὸς ὀρισμένου ὁρίου καὶ ἡ αἰμοσφαιρίνη πέση, πρᾶγμα ποὺ παρατηρεῖται πολὺ συχνὰ στὴν ὑπαιθρο εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς δημιουργήσῃ ἱστορίαι:

- πρὸ τοῦ τοκετοῦ, εἰς βάρος τοῦ ἐμβρύου,
- κατὰ τὸν τοκετόν, εἰς βάρος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῆς μητρός,
- καὶ μετὰ τὸν τοκετόν, εἰς βάρος τοῦ νεογνοῦ καὶ τῆς μητρός.

Ἡ μειώσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰμοσφαιρίων, καὶ κυρίως ἡ πτώσις τοῦ ποσοῦ τῆς αἰμοσφαιρίνης κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κνήσεως, μπορεῖ νὰ συνεπαχθῆ ἀνοξιαιμία τοῦ ἐμβρύου, ἡ ὁποία νὰ ὀδηγήσῃ εἴτε εἰς πλημμυρίαν τῆς διαπλάσεως, ἢ ἀκόμη καὶ εἰς ἐνδομήτριον θάνατον αὐτοῦ.

Ἡ ἴδια κατάστασις (ἡ ἀναιμία τῆς μητρός) εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς παράτασιν τοῦ τοκετοῦ, μὲ ὅλα τὰ δυσάρεστα τὰ ὁποῖα αὕτη συνεπάγεται εἰς βάρος τῆς μητρός καὶ τοῦ ἐμβρύου, καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐπανέλθω ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐπὶ πλέον, εἶναι δυνατόν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀνάγκην ἐπεμβάσεως, καὶ—τὸ χεῖροστον—νὰ ὀδηγήσῃ εἰς αἰμορραγίας κατὰ τὸν 3ον στάδιον τοῦ τοκετοῦ, δηλαδὴ τὴν ὑστεροτοκίαν.

Τελικῶς, εἶναι δυνατόν νὰ προδιαθέσῃ τὴν λεχωίδα εἰς λοίμωξιν, ἀκριβεῶς λόγῳ μειωμένης ἀντιστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ.

Μία ἄλλη ἐπιπλοκή, ἡ ὁποία λόγῳ κατὰ πονήσεως δύναται νὰ παρατηρηθῆ εἰς τὴν ἐργαζομένην εἰς τὴν ὑπαιθρον γυναῖκα, εἶναι ἡ πρόωρος ρῆξις τοῦ θυλακίου ἡ ὁποία ἐγκλιεῖ σοβαροῦς κινδύνους διὰ τὴν μητέρα καὶ τὸ ἔμβρυον.

Ἄλλοτε ἡ πρόωμος ρῆξις τοῦ θυλακίου ἀπεδίετο ἀποκλειστικῶς εἰς διάφορα αἷτια (ὑπερμέγεθος ἐμβρυον, ποιότης ὑφῆς ὑμένων, πρόδρομος πλακοῦς, διδυμοκνήσις, καὶ ἄλλα), μετὰξὺ δὲ αὐτῶν προ-

τεύουσαν θέσιν κατεῖχεν ἡ ἐργώδης ἐργασία.

Σήμερον, κατόπιν νεωτέρων ἐρευνῶν τῆς βιολογίας, ἡ πρώιμος ρῆξις τοῦ θυλακίου ἀποτελεῖ ἓνα «βιολογικὸν λειτουργικὸν φαινόμενον», εἰς τὸ ὁποῖον ἡ συν-επίδρασις τῶν προαναφερθέντων παραγόντων, καὶ ἰδίως τῆς κοπιώδους ἐργασίας, ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχη σπουδαίαν θέσιν.

Ἡ πρώιμος ρῆξις τοῦ θυλακίου ἐπέρχεται ἰδίως κατὰ τὰς τελευταίας ἐβδομάδας τῆς κηΐσεως. Διατί;

Περὶ τὸ τέλος τῆς κηΐσεως, μετὰ τὴν βαθμιαίαν ὑποπλασίαν τοῦ ὄχρου σωματίου τῆς κηΐσεως, ἐξαφανίζεται καὶ ἡ ὠθητικὴ ὁρμόνη, καὶ μετὰ αὐτὴν παύει ἐπίσης βαθμιαίως καὶ ἡ μέχρι τότε ὑπάρχουσα ἀδράνεια τοῦ μυϊκοῦ τοιχώματος τῆς μήτρας.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὑπάρχει ἡλαττωμένον ἐπίπεδον ὁρμονῶν, πρᾶγμα ποῦ σημαίνει κινητικὴν ἐρεθισιμότητα τῆς μήτρας, ἓνα ὠρισμένον ἔντονον ἐρέθισμα, τῇ ἐπιβοθητικῇ λειτουργίᾳ τοῦ φυτικῆς νευρικοῦ συστήματος, ὁδηγεῖ εἰς τὴν σύσπασιν τοῦ μητρικοῦ μυός.

Αὕτη ἔχει ὡς ἄμεσον ἐπακόλουθον καὶ διαδοχικῶς:

— τὴν αὐξήσιν τῆς ἐνδομητρίου πιέσεως,

— τὴν τάσιν τῶν ὑμένων, καὶ

— τὴν ρῆξιν αὐτῶν,

εἰς τὸ μέρος τῆς ἐλάσσεως ἀντιστάσεώς των.

Πολλοὶ ἐρευνηταὶ ἀνέλυσαν τὰ συμπτώματα τῆς ἐπιβοθητικῆς ταύτης λειτουργίας τοῦ φυτικῆς νευρικοῦ συστήματος, ὡς καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐκλύεται αὕτη. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐρεθισμάτων ἀναφέρουν εἰς πρωτεύουσαν θέσιν τὴν μυϊκὴν ἐργασίαν. Τὰ ἄλλα ἐρεθίσματα εἶναι αἱ ψυχικαὶ διεγέρσεις, ἡ ὑπογλυκαιμία, ἡ ἀσφυξία, ἡ τραυματικὴ καταπληξία, τὸ ψύχος καὶ ἡ λοίμωξις.

Ἡ πρώιμος ρῆξις τοῦ θυλακίου εἶναι μία δυσάρεστος ἐπιπλοκή, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν καταλλήλου ἀγωγῆς πρὸς ἀποφυγὴν σοβαρῶν κινδύνων ποῦ ἀπειλοῦν τόσον τὴν μητέρα ὡς καὶ τὸ ἔμβρυον. Ποῖοι εἶναι οἱ κίνδυνοι αὐτοί;

Μετὰ τὴν πρώιμον ρῆξιν τοῦ θυλακίου, παρεμβάλλεται πάντοτε ἐν στάδιον ἀδρανείας.

Τὸ κύμα τῆς συστελλομένης μυϊκῆς ἰνός, ποῦ κανονικῶς κατεβαίνει ἀπὸ τὰ κέρατα τῆς μήτρας συμμετρικῶς εἰς ἓνα διπλοῦν ρεῦμα πρὸς τὸ κατώτερον τμήμα τῆς μήτρας μετὰ παραγωγὴν ἔργου: τὴν διαστολὴν τοῦ μητρικοῦ στομίου, εἶναι ὑποτυπῶδες. Ὑπάρχει ἀδράνεια, δηλαδὴ μὴ παραγωγὴ ἔργου.

Ἀπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀδρανείαν, ποῦ παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους μορφάς:

- 1) τὴν παραλυτικὴν, ὅπου ἡ ὑπόθεσις τραβᾷ εἰς μᾶκρος,
- 2) τὴν σπαστικὴν, ὅπου ὑπάρχει σύσπασις καὶ ἀδράνεια,
- 3) τὴν ἀσύντακτον, ποῦ ἀπορρανεῖ ὅλο τὸ ἀποτελεσματὸς τῆς διαστολῆς καὶ ἀντιμετωπίζονται διαφορετικὰ, ἀπορρέει ἡ παράτασις ὅλων τῶν σταδίων τοῦ τοκετοῦ.

Σοβαρὰ ἐπιπλοκή, διότι ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποῦ τὴν διαπιστώνομεν ἀρχίζει ἡ περιπέτεια.

Καὶ τοῦτο, διότι ἐνῶ πρὸ τῆς ρῆξεως τοῦ θυλακίου καὶ τῆς ἐκροῆς τοῦ ἐναμνίου ὕγρου ἡ ἐπιτελουμένη διὰ μέσου τῆς λείας ἐπιφανείας τοῦ θυλακίου πίεσις ἦτο ἡ αὐτὴ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, μετὰ τὴν ρῆξιν τὸ θυλάκιον ἀντικαθίσταται διὰ τῆς προβαλλομένης μοίρας τοῦ ἐμβρύου, ἤτοι τῆς κεφαλῆς (κατὰ 95%) ἢ τῶν ἰσχίων, ἐπιφανειῶν σκληροτέρων καὶ ἥκιστα καταλλήλων δι' ὁμαλὴν καὶ ὁμοιομερῆ διαστολὴν.

Ἐπιπροσθέτως, ἐλλείψει ἐναμνίου ὕγρου, ἡ προβάλλουσα μοῖρα, παρατεινόμενη ἰδίως τοῦ τοκετοῦ, εὐρίσκεται ἐπὶ μακρὸν εἰς ἄμεσον καὶ συνεχῆ πίεσιν, ὅποτε προκύπτουν:

Διὰ τὸ ἔμβρυον, διάφορα δυσάρεστα ὡς: αἱματώματα καὶ νεκρωτικαὶ ἐστία ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ὡς καὶ θάνατος τοῦ ἐμβρύου ἐξ ἀνοξαιμίας τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ.

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν μητέρα ἐπίσης δὲν εἶναι ἀδιάφορος ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς, καθ' ὅσον ἡ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον πίεσις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, λόγῳ μὴ προόδου τοῦ τοκετοῦ, δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ:

- νεκρώσεις τῆς κύστεως,
- νεκρώσεις τῆς οὐρήθρας,
- δυσάρεστα συρίγγια.

Ἐπὶ σπαστικῆς δὲ ἀδρανείας, νὰ καταλήξωμεν εἰς τέτανον τῆς μήτρας καὶ ρῆξιν αὐτῆς.

Ἄλλος κίνδυνος μετὰ τὴν πρῶμον ρῆξιν τοῦ θυλακίου εἶναι ὁ κίνδυνος λοιμώξεως.

Πράγματι, αἱ λωρίδες τῶν ὑμένων πού κρέμονται ἐντὸς τοῦ κόλπου δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦν δίκην γεφύρας ὑπὸ τῶν μικροοργανισμῶν πού εὐρίσκονται πάντοτε ὡς σαπρόφυτα στὸν κόλπο καὶ εἰσδύουν μέσα στὴν μήτρα, ὅπου θὰ εὕρουν ὅλας τὰς ἀπαιτούμενας προϋποθέσεις διὰ νὰ ἀναπτυχθῶν καὶ ἀπὸ σαπρόφυτα νὰ γίνουν παθογόνα.

Τρίτος κίνδυνος, μετὰ τὴν πρῶμον ρῆξιν τοῦ θυλακίου, εἶναι ἡ δυνατὸν πρὸ τῆς ἐμπεδώσεως τῆς προβαλλομένης μοίρας τοῦ ἐμβρίου πρόπτωσις τῆς ὀμφαλίδος, μὲ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα τὴν ἀσφυξίαν τοῦ ἐμβρίου.

Τέλος, ἐπὶ πρῶμου ρήξεως τοῦ θυλακίου, παρατηροῦμεν μεγαλύτεραν συχνότητα ἐπεμβάσεων πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ τοκετοῦ μὲ διαφόρους ἐνδείξεις, τόσον ἐκ μέρους τῆς μήτρας ὅσον καὶ τοῦ ἐμβρίου, καὶ μεγαλύτερον ποσοστὸν θνησιμότητος τοῦ ἐμβρίου.

Πράγματι, ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν μετὰ πρῶμον ρῆξιν τοῦ θυλακίου θνησιμότητα τοῦ ἐμβρίου μὲ τὴν μετὰ φυσιολογικὴν τοιαύτην, ἔχομεν τὰ ἑξῆς ποσοστά.

Θνησιμότης μετὰ πρῶμον ρῆξιν τοῦ θυλακίου

- α) ἐπὶ πρωτοτόκων: 2,5%, ἔναντι 1,7% μετὰ φυσιολογικὴν ρῆξιν,
- β) ἐπὶ πολυτόκων: 3,5%, ἔναντι 2,9% μετὰ φυσιολογικὴν ρῆξιν.

(Stöckel Zangemeister Eisenhard)

Ἀπὸ τὰ ποσοστὰ αὐτὰ καθίσταται ἐμφανὴς ἡ κακὴ ἐπίδρασις τῆς πρῶμου ρήξεως τοῦ θυλακίου ἐπὶ τῆς ζωτικότητος τοῦ ἐμβρίου.

Ἡ βαρεῖα καὶ κοπιώδης ἐργασία ὄχι μόνον ἐξασθενίζει γενικῶς τὸν ὄργανισμὸν τῆς ἐγκύου καὶ ἐπιφέρει τὰς ἀναφερθείσας ἤδη ἐπιπλοκάς, ἀλλὰ ἔχει ἐπιπροσθέτως ἀντα-

νάκλασιν ἐπὶ τῆς παθολογικῆς ὀργανώσεως τοῦ κυήματος καὶ δημιουργεῖ λόγῳ βιαιῶν κινήσεων ἀνώμαλα σχήματα (λοξόν, ἐγκάρσιον, παραμελημένον), ὡς καὶ ἀνωμάλους προβολὰς (μετωπικὴ, προσοπικὴ, ἰσχιακὴ).

Ἡ ἀπήχησις ὄλων αὐτῶν τῶν παθολογικῶν καταστάσεων παρουσιάζεται κατὰ τοκετὸν καὶ προκαλεῖ τὴν ἐπιβάρυνσιν αὐτοῦ, διότι μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν φυσιολογικὸν τοκετὸν καὶ μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων (διὰ τῆς κάτω ὁδοῦ) ἐπεμβάσεων, ὡς καὶ τῆς καισαρικῆς τομῆς.

Καὶ ἐὰν μὲν θέλωμεν νὰ σώσωμεν τὸ ἔμβριον καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν καμμίαν ἐπιβάρυνσιν διὰ τὴν μητέρα, ἡ ἐκτέλεσις τῆς καισαρικῆς τομῆς εἶναι τότε, ἀσυζητητὴ, ἡ καλύτερα λύσις, καὶ δι' αὐτὴν εἰσέτι τὴν ἰσχιακὴν προβολήν, ἡ ὁποία, ἐξελισσομένη διὰ τῆς φυσιολογικῆς ὁδοῦ, ἔχει ἐμβρυϊκὴν θνησιμότητα διπλασίαν τῆς κεφαλικῆς (39,3%, ἔναντι 16,7%).

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ ὀρθολογικὴ αὐτὴ ἀντιμετώπισις τῶν ἀνωμάτων αὐτῶν καταστάσεων διὰ τῆς καισαρικῆς δὲν εἶναι πάντοτε ἄμοιρος ἀμέσων καὶ μελλοντικῶν κινδύνων διὰ τὴν γυναῖκα.

Ἄλλη ἐπιπλοκὴ πού δημιουργεῖται εἰς τὴν ἐργαζομένην ἔγκυον γυναῖκα εἶναι οἱ κίρσοι.

Ἦδη γνωρίζομεν ὅτι ἡ ὑφ' ἑαυτῶν φλεβῶν ἐνέχει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ἐμφανισίν των.

Ἐκτὸς ὅμως τοῦ κληρονομικοῦ τούτου παράγοντος, προστίθενται κατὰ τὴν κύσιν καὶ δύο ἄλλοι παράγοντες:

- 1) ἡ διάτασις τῶν φλεβῶν,
- 2) ἡ αὔξεισις τῆς φλεβικῆς πίεσεως.

Ἡ πρώτη ὀφείλεται εἰς τὴν χαλάρωσιν τῶν τοιχωμάτων τῶν φλεβῶν, συνεπεία τῆς ἀνασταλτικῆς ἐνεργείας τῆς ὠχρίνης καὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ὑποφύσεως ἐπὶ τοῦ μυϊκοῦ τόνου.

Ἡ δευτέρα δημιουργεῖται συνεπεία τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς παλινδρόμου κυκλοφορίας, ὄχι τόσον ἐκ τῆς πίεσεως τοῦ τεραστίου ὄγκου τῆς ἐγκύμονος μήτρας, ὅσο

ἀπὸ ἐκείνην ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν τοπι-
κὴν, εἰς τὴν μικρὰν πύλον, συσώρευσιν
μεγάλῃς ποσότητος αἵματος, ποὺ δὲν δύ-
νεται πάντοτε νὰ ὑπερνικηθῇ.

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ δημιουργηθοῦν εἰς τὴν
ἐργαζομένην ἔγκυον γυναίκα τῆς ὑπαίθρου
κισσοί, μὲ ὅλα τὰ γνωστὰ δυσάρεστα ἐπα-
κόλουθά των, τὴν ρῆξιν, τὸ ἐκζεμα, τὴν
ἐλκώδη ἐπεξεργασίαν, τὴν φλεβί-
τιδα κλπ., ὅταν εἰς τὰ προαναφερθέντα
προστίθεται καὶ ἡ ἀδιάκοπος καὶ ἐξαντλη-
τικὴ ὀρθοστασία, ἡ ὁποία ἐπιβαρύνει ἔτι
μᾶλλον τὴν παλίνδρομον κυκλοφορίαν;

Εἶπαμε ὅτι, πλᾶι στὴν ἀγρότισσα, ὑπάρχει
καὶ ἡ ἐργάτρια. Αὕτη, ἐκτὸς τῶν ἀναφερ-
θέντων ἤδη δυσάρεστων συμβαμάτων, ἔχει
στὴν ἐργασία της καὶ συχνὰς εὐκαιρίες πρὸς
δηλητηρίασιν, καὶ τοῦτο, ἰδίως κατὰ τὴν
κύσιν. Διατί;

Ὡς γνωστόν, ἡ κύσις δημιουργεῖ εἰς τὸν
μητρικὸν ὄργανισμὸν, λόγῳ τῆς βιοκατα-
λυτικῆς λειτουργίας τῆς ἔσω ἐκκρίσεως,
μίαν νέαν ξεχωριστὴν ὁρμονικὴν καὶ ψυχο-
σωματικὴν ἰσορροπίαν, ἡ ὁποία τοῦ εἶναι
ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς τε-
ραστίας καὶ ποικίλας ἀνάγκας τοῦ ἀναπτυσ-
σομένου ἐμβρίου ὄργανισμοῦ.

Ὀντως, κατὰ τὴν κύσιν ὁ ὄγκος τοῦ αἵ-
ματος αὐξάνει, ἡ καρδιακὴ λειτουργία ἐπι-
ταχύνεται, ὁ χρόνος καθιζήσεως τῶν ἐρυ-
θρῶν αἰμοσφαιρίων μικραίνει, ἡ συγγενὴς
μὲ τὰς ὁρμόνας ἀνταλλαγὴ τῶν βιταμινῶν
διαταράσσεται, ὁ μεταβολισμὸς εἶναι πλέον
ἐντονος, καὶ ἡ ἀλκαλικὴ παρακαταθήκη
μειοῦται σημαντικᾶ.

Ἡ φυσιολογικὴ αὕτη ἀλλαγὴ τοῦ αἵμα-
τος μὲ τὴν κολλοειδῆ ἰσορροθυμίαν ποὺ
ἐγκαθίσταται τότε καὶ τὴν ἐπερχομένην
διαφορετικὴν δρασίν τῶν ἠλεκτρολυτῶν,
ὡς καὶ τῶν ἐντόνων φαινομένων τῆς ὁσμώ-
σεως, ἀμβλύνουν τὴν εὐαισθησίαν εἰς οἶον-
δήποτε ἐξωγενῆ ἢ ἐνδογενῆ τοξικὸν πα-
ράγοντα τῆς ἐγκύου, τῆς ὁποίας ἡ ἡπα-
τικὴ λειτουργία—ἐπιβεβαρημένη κατὰ τὴν
κύσιν—παρουσιάζει ἤδη μειωμένην ἀντι-
τοξικὴν ἰκανότητα.

Ἐχει δὲ διαπιστωθῆ ὅτι ὁ πλέον συχνὸς
τρόπος ἀπορροφήσεως ἐξωγενῶν τοξικῶν

οὐσιῶν διὰ τὴν ἔγκυον εἶναι ὁ τῆς βρα-
δείας ἀπορροφήσεως διὰ τοῦ δέρ-
ματος, καὶ σπανιότερα ὁ τῆς εἰσπνοῆς
ἀτμῶν πτητικοῦ τινος τοξικοῦ ὑγροῦ, καὶ
ὅτι ἡ ἀντίδρασις τοῦ ὄργανισμοῦ, εἴτε το-
πικῶς εἴτε γενικῶς, εἶναι λόγῳ τῶν
προαναφερθεισῶν μεταβολῶν ταχυτέρα
καὶ πλέον ἐντονος κατὰ τὴν κύσιν
ἢ ἐκτὸς αὐτῆς.

Δὲν θὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῆς τοπικῆς ἀν-
τιδράσεως τοῦ ὄργανισμοῦ, ποὺ ἐκδηλώνε-
ται μὲ διάφορα: ἐρυθήματα, φυσαλίδας,
βλατιδώδη ἐξανθήματα, φλυκταινώδη τοι-
αῦτα κτλ.

Πολὺ πλέον ἐνδιαφέρουσα διὰ τὸ θέμα
μας εἶναι ἡ γενικὴ ἀντίδρασις τοῦ ὄρ-
γανισμοῦ καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς δυσάρεστα διὰ
τὴν μητρότητα ἀπορρέοντα ἐπακόλουθα.

Καὶ ἀμέσως πρέπει νὰ τονίσωμεν τρία
τινά:

1) Ὅτι ἡ ἔγκυος, ἐπειδὴ ἔχει ηὐξημένον
μεταβολισμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου μεγα-
λυτέραν ἀνάγκην ὀξυγόνου, εἶναι περισ-
σότερον ἐπιρρεπὴς εἰς ἐκείνας ἀπὸ τὰς
τοξικὰς οὐσίας ποὺ προσβάλλουν τὴν
αἰμοσφαιρίνην της.

2) Ὅτι ἡ ἀναφερθεῖσα μείωσις τῆς ἀλκα-
λικῆς παρακαταθήκης καθιστᾶ ἰδιαίτε-
ρως ἐπιβλαβῆ διὰ τὴν ἔγκυον τὰ ὀξέα
ἐξωγενῆ δηλητηρία ποὺ τὴν προσ-
βάλλουν μὲ ἰδιάζουσαν σοβαρότητα, καὶ

3) Ὅτι αἱ ἐξωγενεῖς τοξικαὶ οὐσίαι δὲν
προσβάλλουν μόνον τὸν μητρικὸν ὄργα-
νισμὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμβρυον διὰ μέ-
σου τοῦ πλακοῦντος.

Πράγματι, ὁ μόλυβδος, τὸ ἄρσενι-
κόν, τὸ βρώμιον, τὸ φώσφορον κ.ἄ. ἐ-
ξωγενεῖς τοξικαὶ οὐσίαι, τῶν ὁποίων ἡ χρῆ-
σις εἶναι εὐρεῖα εἰς τὴν βιομηχανίαν, διέρ-
χονται διὰ μέσου τοῦ πλακοῦντος, ἐνῶ ἄλ-
λαι διάφοραι χημικαὶ ἐνώσεις, ὡς αἱ τοῦ
ὑδραργύρου, συσσωρεύονται εἰς τὸν πλα-
κοῦντα εἰς σεβαστὴν ποσότητα.

Τὸ θέμα αὐτὸ τῆς διαβατότητος τῶν ἐ-
ξωγενῶν τοξικῶν οὐσιῶν διὰ μέσου τοῦ
πλακοῦντος ἔχει διεγείρει τὴν περιέργειαν
τῶν ἐρευνητῶν, ὅλοι τους δὲ καταλήγουν
εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ διαβατότης αὐ-
τῆ αὐξάνει βαθμιαίως καὶ ὅλον ἐν

εἰς μεγαλύτερον ρυθμόν μέ τήν ἡλικίαν τῆς κηύσεως.

Ἐλαχίστη εἰς τὰς ἀρχάς ἀλλά μολαταῦτα νοσηρά, σημαντικῆ μετέπειτα, αὕτη λαμβάνει τεραστίας διαστάσεις κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς κηύσεως.

Καί ἤδη, διὰ τῆς διαπιστώσεως ταύτης, διαγράφεται σαφῶς ἡ ἀνάγκη λήψεως ἐγκαιρώς μέτρων, καί δὴ ἀπὸ τὰς ἀρχάς τῆς κηύσεως, διὰ νὰ προστατεύσωμεν τὸ κύημα ἀπὸ τὴν νοσηρὰν δρᾶσιν τῶν ἐξωγενῶν τοξικῶν οὐσιῶν.

Ποία εἶναι ἡ δρᾶσις αὕτη;

Αἱ ἐξωγενεῖς τοξικαὶ οὐσίαι δύνανται:

- 1) Εἰς τὰς ἀρχάς τῆς κηύσεως νὰ διαταράξουν τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαχνῶν. Ἡ διαταραχὴ παρατηρεῖται τόσον στὶς τροφοφόρες ὅσον καὶ στὶς προσπεφυκυῖες λάχνες, πού τρυποῦν τὰ φλεβίδια τοῦ βασικοῦ φαρτοῦ καὶ δημιουργοῦν τοὺς μεσολαχνίους χώρους.
- 2) Προϊούσης τῆς κηύσεως, νὰ ἐμποδίσουν τὴν φυσιολογικὴν διατροφήν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου διὰ τῆς δημιουργίας ἐντὸς τοῦ πλακοῦντος αἱμορραγικῶν ἐστιῶν.
- 3) Καί τέλος, προσβάλλουσαι αὐτὴν ταύτην τὴν ἐμβρυϊκὴν κυκλοφορίαν, νὰ προκαλέσουν εἰς τὸ ἐμβρυον βαρείας ὀργανικὰς βλάβας, ὡς καὶ τὸν δι' ἀσφυξίας θάνατόν του.

Αἱ διὰ τῶν τοξικῶν οὐσιῶν χρόνιαι ἐπαγγελματικαὶ δηλητηριάσεις τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν εἶναι ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὴν ἰδιάζουσαν κλινικὴν των πορείαν, καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν βαρῦτητα τῶν προκαλουμένων βλαβῶν τόσον εἰς τὴν μητέρα ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐμβρυον.

Περιοριζόμεθα εἰς τὴν συνοπτικὴν περιγραφὴν μιᾶς καὶ μόνον χρονίας ἐπαγγελματικῆς δηλητηριάσεως: τῆς τοῦ μολύβδου.

Αὕτη ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τοῦ χρόνου ἐπιδράσεως καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ποσότητος αὐτοῦ. Αἱ μικραὶ καὶ συνεχεῖς δόσεις αἱ ὁποῖαι συσσωρεύονται κατὰ τὴν ἀνθυγιεινὴν ἐργασίαν εἰς τὸν ὀργανισμόν τῆς γυναικὸς προκαλοῦν τοξικὰς καταστάσεις βαρείας μορφῆς.

Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὴν κυκλοφορίαν μό-

λυβδος ἀποτίθεται κυρίως εἰς τὰ ὅστα, τὸν ἐγκέφαλον, τὸ ἥπαρ, τοὺς νεφροὺς καὶ τὸ πάγκρεας.

Ὁ καθηλούμενος εἰς τὰ ὅστα μολυβδος δὲν δρᾷ τοξικῶς ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Τὰ τοξικὰ φαινόμενα ἐμφανίζονται εἰς περιπτώσιν κινητοποιήσεως αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὁστῶν πρὸς τὴν κυκλοφορίαν. Ταυαύτη δὲ κινητοποίηση λαμβάνει χώραν ἐπὶ ὀξεώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ δὴ εὐκόλως εἰς τὴν ἔγκυον, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς ἀναφέρομεν, παρατηρεῖται μείωσις τῆς ἀλκαλικῆς παρακαταθήκης.

Πρῶιμα συμπτώματα τῆς μολυβδίασεως εἶναι:

Ἡ καθολικὴ ἐξασθένησις, ἐπίμονος δυσκοιλίότης, ἀνορεξία, ἀναιμία, σποραδικοὶ ἔμετοι, μεγάλη ὠχρότης, ὑπικτερικὴ χροιά κτλ.

Ἡ ἔμμηνος ρῦσις διαταράσσεται: ἐμφανίζεται δυσμηνόρροια ἢ ἐνίοτε ἀμηνόρροια.

Ὅσον δὲ διὰ τὴν διάγνωσιν, ἐπιβεβαιοῦται δι' ἐργαστηριακῶν εὐρημάτων, ἐξ ὧν τὰ δύο σπουδαιότερα εἶναι:

1) Ἡ παρουσία αἱματοπορφυρίνης εἰς τὰ οὔρα.

2) Καὶ ἀκτινολογικῶς, ἡ ἐναπόθεσις μολύβδου εἰς τὴν αὐξητικὴν ζώνην τῶν μακρῶν ὁστῶν.

Ἐπὶ ἐπερχομένης ἐγκυμοσύνης, ἡ μολυβδίασις τῆς μητρὸς διαβιβάζεται διὰ τοῦ πλακοῦντος εἰς τὸ ἐμβρυον, καὶ ὡς ἐκ τούτου 50% ἐξ αὐτῶν ὑποκύπτουν.

Ἐπὶ 138 κηύσεων, ὁ Balland ἀναφέρει:

— 32 ἐκτρώσεις,

— 37 πρόωρους τοκετοὺς.

Ἐὰν δὲ τὸ ἐμβρυον δὲν καταστραφῇ, ἕνα μεγάλο ποσοστὸν καθυστερημένων, ἡλιθίων καὶ ἐπιληπτικῶν συγκαταλέγεται μεταξύ τῶν νεογνῶν, τῶν ὁποίων ἡ θνησιμότης εἶναι μεγίστη.

Ὅσον περισσότερον ἡ μολυβδίασις τῆς μητρὸς εἶναι παλαιότερα καὶ συνεχίζεται, τόσον σοβαρότερα εἶναι τὰ ἐπακόλουθα.

Ἐὰν ἡ μολυβδίασις εἶναι ἐλαφρᾶς μορφῆς καὶ ἡ ἔγκυος ἀπόσχη ἐγκαιρώς—ἀπὸ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τῆς κηύσεως—τῆς ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας της, τότε ἡ κηύσις δύναται νὰ ἐξελιχθῇ ὁμαλῶς.

Πράγματι, εἶναι σήμερον ἀποδεδειγμένον ὅτι, μὲ τὴν ἔγκαιρον προαναφερθεῖσαν προσφύλαξιν, φυσιολογικοὶ τοκετοὶ δύνανται νὰ ἀκολουθήσουν ἐπανειλημμένας ἐκτρώσεις, ὅπως καὶ αἱ παθολογικαὶ κυήσεις δύνανται νὰ ξαναεμφανισθοῦν, ἅμα τῇ ἐπαναλήψει τῆς ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας.

Τοιουτοτρόπως καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι:

Πᾶσα ἔγκυος ἡ ὁποία ὑπόκειται, λόγω τῆς ἐργασίας της, εἰς τὴν μολυβδίασιν ὀφείλει νὰ διακόψῃ ἀπὸ τὰς πρώτας ἐβδομάδας τῆς κυήσεως τὴν ἀνθυγιεινὴν τῆς ἐργασίαν καὶ δεῖν νὰ προσθέσωμεν μέχρι τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ, καθότι ὁ μόλυβδος, διερχόμενος ἀπὸ τὸ γάλα τῆς μητρὸς, προκαλεῖ πολλὰ τὰ δεινὰ εἰς τὸ νεογνόν.

Ἀνάλογοι ἀνεπιθύμητοι ἀντιδράσεις διὰ τὸν μητρικὸν ὄργανισμὸν καὶ δυσάρεστα ἐπακόλουθα διὰ τὸ ἔμβρυον, μὲ ἐκτρώσεις, πρόωρους τοκετούς, θνησιγενῆ ἔμβρυα, ἢ σφόδρα ἐπιβεβαρημένα νεογνά, παρατηροῦνται καὶ μὲ ἄλλες ἐξωγενεῖς τοξικὲς οὐσίες.

1) Μὲ τοὺς ἀρωματικούς ὑδρογονάνθρακες (τὴν βενζόλην, τὸ τολουόλιον, τὸ ξυλόλιον κτλ.), τῶν ὁποίων εὐρεῖα χρῆσις γίνεται:

— στὰ βαφεῖα, πρὸς στερέωσιν χρωμάτων,
— στὴν βιομηχανίαν ἐλαστικῶν κτλ.,
— στὴν βιομηχανίαν δερμάτων, πρὸς χρῆσιν αὐτῶν.

2) Μὲ τοὺς ἀτμοὺς τοῦ τετραχλωραιθυλενίου, τὸ ὁποῖον λόγω τῆς ιδιότητός του νὰ διαλύῃ τὰ λίπη, τὸ κερί, τὰς ρητίνας κ.ἄ. ὀργανικὰς οὐσίας, χρησιμοποιεῖται πολλαπλῶς στὴν βιομηχανία.

3) Μὲ τὰς ἐνώσεις τοῦ ὑδραργύρου, πού χρησιμοποιεῖται:

— διὰ τὴν κατεργασίαν δερμάτων,
— τὴν κατασκευὴν θερμομέτρων, μανομέτρων κτλ.

Διαφορετικὴ εἶναι μόνον ἡ συμπτωματολογία, λόγω τῆς εἰδικῆς ἐπιδράσεως μιᾶς ἐκάστης τοξικῆς οὐσίας, ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ ὄργανισμοῦ, ὡς π.χ.

1. Ἡ προσβολὴ τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστή-

ματος, μὲ τὴν δημιουργίαν τῆς ὑποχρόμου ἢ πλαστικῆς ἀναιμίας ἢ τοῦ αἱμορραγικοῦ συνδρόμου τοῦ Frank, πού παρατηρεῖται μὲ τοὺς ἀρωματικούς ὑδρογονάνθρακας.

2. Ἡ προσβολὴ τοῦ νευρικοῦ συστήματος μὲ τὸ τετραχλωραιθυλένιον.

3. Ἡ προσβολὴ τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος μὲ τὰς ἐνώσεις τοῦ ὑδραργύρου, πού καταλήγει ἐνίοτε σὲ βαρεῖαν νεφρικήν βλάβην, ἐκδηλουμένην δι' ὀλιγουρίας, λευκματουρίας, κυλινδρουρίας, αἱματοουρίας, μὲ τελικὰ τὴν ἀνουρίαν καὶ τὸν θάνατον.

Καθὼς βλέπομεν, πλουσία εἶναι ἡ συγκομιδὴ εἰς «μαιευτικὰ ἐπακόλουθα» διὰ τὴν ἐργαζομένην εἰς τὴν ὑπαιθρον γυναῖκα. Ἐκτρώσεις, ἀνώμαλα σχήματα καὶ προβολαί, κισσοί, πρώιμος ρῆξις τοῦ θυλακίου, μὲ ὡς ἐπακόλουθα: τὴν ἀδράνειαν, τὴν παράτασιν τῶν σταδίων τοῦ τοκετοῦ καὶ τὴν πρόπτωσιν τῆς ὀμφαλίδος· νεογνά λιποβαρῆ, ἀσθενικὰ ἢ θνησιγενῆ κτλ. ἐναλλάσσονται μεταξὺ τῶν. Θὰ ἦτο δὲ εὐκόλον, δι' ἐν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τῶν συμβαμάτων, νὰ ἀναφέρωμεν καὶ παραδείγματα πού παρετηρήθησαν εἰς τὸ τάδε ἢ ἐκεῖνο τὸ χωρίο.

Ἐν κατακλιῖδι, ἅς σταχυολογήσωμε, χωρὶς νὰ εἰσέλθωμε σὲ λεπτομέρειες, τὰ συμπεράσματά μας.

Ἡ συμβολὴ τῆς ἐργασίας τῆς γυναικὸς εἰς τὴν ἄνοδον τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας ἐπεκτείνεται ὅλον ἐν καὶ περισσότερον εἰς τὴν ὑπαιθρον, ὡς δὲ ἤδη ἀνεφέραμεν, αὕτη εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν μητρότητα.

Ἐλήφθησαν ἤδη ἀπὸ ἐτῶν ὑπὸ τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας ἄριστα νομοθετικὰ μέτρα προστασίας τῆς ἐργασίας αὐτῆς.

Τὸ συμφέρον ὅμως τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας καὶ τῆς μητρότητος ἀπαιτοῦν ὅπως ταῦτα ὀλοκληρωθοῦν.

Πράγματι, διὰ τῶν θεσπισθέντων μέτρων ἡ προστασία ἀρχίζει καὶ τελειώνει ὀλίγον χρόνον πρὸ καὶ μετὰ τὸν τοκετόν. Οὐδεμία λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὴν ἀρχικὴν φάσιν τῆς κυήσεως, ὅποτε εἰς πολλὰ περιπτώσεις, καὶ ἰδίως εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐργασίαν, διαγράφονται ἤδη καὶ ὀργανοῦνται εἰς τὸν μητρικὸν ὄργανισμὸν φαινόμενα τὰ ὁποῖα ἀργότερον ἐμπλέκουν

ποικιλοτρόπως τὴν φυσιολογικὴν πορείαν τῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ αὐξάνουν τὸ ποσοστὸν τῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος, τόσον τῆς μητρὸς ὅσον καὶ τοῦ ἐμβρίου.

Ἡ ἀποχή, ἐπομένως, ἐκ τῆς ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας πρέπει εἰς αὐτάς τὰς περιπτώσεις νὰ ἀρχίζῃ πολὺ ἐνωρίτερον ἀπὸ τὸν εἰς τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν προβλεπόμενον χρόνον, καὶ νὰ ἐπεκτείνεται μέχρι τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ.

Τὰ μέτρα ταῦτα δὲν πρόκειται νὰ μειώσουν τὴν ἀπόδοσιν καὶ νὰ εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ἀπεναντίας, θὰ τὴν ἐνισχύουν.

Ὅλα τὰ ληφθσόμενα προστατευτικὰ μέτρα τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀποχὴν ἐκ τῆς ἐργασίας τῆς ἐγκύου οὐδεμίαν πρέπει νὰ ἔχουν ἀντανάκλασιν ἐπὶ τῶν χορηγουμένων εἰς αὐτὴν, πάσης φύσεως, παροχῶν (ἡμερομισθίων καὶ διαφόρων ἄλλων ἐπιδομάτων).

Πρέπει δὲ αὐταὶ νὰ παρέχωνται μόνον κατόπιν προσκομίσεως βεβαιώσεως τακτικῆς καὶ κατὰ περιόδους παρακολουθήσεως τῆς ἐγκύου ὑπὸ τῶν Συμβουλευτικῶν Σταθμῶν Μητρότητος.

Κανένα βρέφος καὶ κανένα παιδί προσχολικῆς ἡλικίας δὲν πρέπει νὰ παραμείνῃ ἄνευ καταλλήλου ἐπιτηρήσεως καὶ φροντίδος κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς μητρὸς εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ αὐτὸν θὰ πρέπει νὰ πληθύνουν εἰς τὴν ὑπαιθρον:

— Κέντρα ἐναποθέσεως βρεφῶν,

— Νηπιαγωγεῖα,

καὶ νὰ ἰδρυθοῦν τοιαῦτα σ' ὅλες τὶς μεγάλες βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις ὅπου ἐργάζονται γυναῖκες.

Πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα θὰ πρέπει νὰ ἐνδιαφεροῦν αἱ Ἀγροτικαὶ καὶ αἱ Κοινωνικαὶ Ἀσφαλίσεις καὶ νὰ μὴν ἐξασφαλίζουν μόνον τὴν ἰατρικὴν ἀντίληψιν.

Ἴσως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ βοηθήσουν ἐπίσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ οἱ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοί, οἱ ὁποῖοι μὲ τὸ ἐκτεταμένον δίκτυόν των καὶ τὸν τέλειον μηχανισμόν των δὲν πρέπει νὰ ἀποτελοῦν μόνον ἕνα ἄρτιον οἰκονομικὸν σύστημα, ἀλλὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν ταυτόχρονα καὶ σὲ ἕνα κοινωνικὸν καὶ ἐκπολιτιστικὸν ὄργανον.

Παράλληλα μὲ τὴν δημιουργίαν ἀρτίων

ἐγκαταστάσεων πρὸς διατήρησιν γεωργικῶν προϊόντων, τὴν ἐνίσχυσιν ἔργων παραγωγικῶν, τὴν χορήγησιν εὐθηνῶν λιπασμάτων πρὸς ἀναζωογόνησιν τῶν ἐξασθενημένων ἐδαφῶν, τὴν μηχανοποίησιν τῆς γεωργίας καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς τῆς, οἱ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ θὰ πρέπει νὰ συμβάλουν καὶ εἰς ἔργα κοινωνικὰ καὶ ἐκπολιτιστικὰ τῆς ὑπαιθρου.

Δὲν νομίζω δὲ ὅτι μία τοιαύτη πρότασις πρέπει νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ὄνειροπόλημα, δεδομένου ὅτι πᾶσα ἐνέργεια πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν πρέπει νὰ στηρίζεται καὶ στὴν λογικὴ προσπάθεια τῶν καλῶς ὀργανωμένων στοιχείων τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἐμπνευσμένη παρέμβασις αὐτῶν θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν μεταρρυθμίσιν τῆς κοινωνικῆς ἐν γένει ζωῆς τοῦ χωριοῦ καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ μὲν ἀτόμου χάριν τῆς οἰκογενείας, τῆς δὲ ομάδος χάριν τῆς φυλῆς.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ἄλλο σημαντικὸν ὄπλον—διὰ νὰ μὴ εἶπω τὸ μόνον—ποῦ ἔχουμε εἰς τὴν διάθεσίν μας διὰ νὰ ἐλαφρῶσωμεν τὴν ζωὴν τῆς ἐργαζομένης εἰς τὴν ὑπαιθρον γυναικὸς, εἶναι ἡ διαφώτισις.

Αὕτη ὅμως, ποῦ θὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, εἶναι ἔργον τραχὺ καὶ μακρᾶς πνοῆς.

Τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἀργήσουν νὰ γίνουν ἐμφανῆ, ἐν ἀντιθέσει μὲ ἄλλα ἀπαραίτητα ἀγαθὰ ποῦ εἶναι πιὸ εὐκόλο νὰ ἀποκτηθοῦν, ὡς τὸ ὑγιεινὸ νερὸ καὶ τὸ ἡλεκτρικὸ ρεῦμα, ποῦ ἐλαφρύνουν, ὅταν ὑπάρχουν, τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀγρότου, καὶ ἰδίως τῆς ἀγρότισσας, ὡς ὁ δρόμος, τὸ αὐτοκίνητον, τὸ τηλέφωνον, τὸ ραδιόφωνον, ὁ περιοδεύων κινηματογράφος, ποῦ ἐξασφαλίζουν τὴν ἐπαφὴν μὲ τὸν ἄλλον κόσμον, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡμερῶν τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ἦθη αὐτοῦ.

Ἡ προσπάθεια θὰ τείνη εἰς τὸ νὰ ξεριζώσωμε ἀπὸ τὴν ἰδίαν τὴν ἀγρότισσα καὶ τὸ περιβάλλον τῆς (τὸν ἀδελφόν, τὴν μάνα καὶ ἰδίως τὸν σύζυγον) τὶς ἀπαρχαιωμένους προκαταλήψεις διὰ τὸ θῆλυ στοιχεῖον, ἵνα τοῦτο, σιγά-σιγά, καταλάβῃ τὴν ἀρμόζουσαν μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του θέσιν στὸ χωριό.